

Gemeinsamer orthodox-katholischer Arbeitskreis Sankt Irenäus

Orthodox Co-secretary:

Prof. Dr. Nikolaos **Loudovikos**
Hortiatis 57010
Thessaloniki
Greece / Griechenland
Phone: +30-2310-348004
Telefax: +30-2310-300360
E-mail: nloudovikos@aeath.gr

Catholic Co-secretary:

Dr. Johannes **Oeldemann**
Johann-Adam-Möhler-Institut f. Ökumenik
Leostr. 19 a, 33098 Paderborn
Germany / Deutschland
Phone: +49-5251-8729804
Telefax: +49-5251-280210
E-Mail: J.Oeldemann@moehlerinstitut.de

Белград, 2007 р.

З 31 жовтня по 4 листопада 2007-го року, на запрошення єпископа Бранічевського д-ра Ігнатія (Мідіча), у Сербії проходила четверта сесія Спільної православно-католицької робочої групи святого Іринія. Засідання відкрила зустріч на православному богословському факультеті Белграда, де учасників Робочої групи привітали декан факультету єпископ Бачковський д-р Іриней (Буловіч) та католицький архієпископ Белграда Станіслав Хочевар. Потім учасники групи поїхали до Великої Плани, де проходили робочі засідання. Розташований там монастир Покаяніца надав майданчик, де поєднувалися робота групи і молитви чернечої спільноти.

Четверта зустріч Робочої групи була присвячена темі «Доктрина і практика першості у середньовіччі». Були продовжені розпочаті під час попередньої зустрічі у Шевтоні обговорення доктрини першості у контексті конкретних прикладів застосування першості. Під час цьогогорічної зустрічі розглядалися, зокрема, процеси, пов'язані з григоріанськими реформами, конфлікт між папством і соборами на Заході, значення унійних Ліонського (1274 р.) і Ферраро-Флорентійського (1438–1439 рр.) соборів, а також позиції східних і західних богословів того періоду.

Було відзначено, що зміцнення ролі єпископа Рима і виникнення ідеї папського головування у Церкві не можна описувати без урахування політичних і соціальних умов середньовіччя. Так, григоріанські реформи були покликані виправити зловживання у Західній Церкві. У ході цього, тогочасні папи дедалі більше обмежували вплив світських правителів на Церкву, підсилюючи власний авторитет. Православні учасники критично оцінили здобуту таким чином владу Римських єпископів, оскільки вона вплинула на їхню роль у Церкві в цілому; проте вони визнали добрі наміри, що лежали в основі григоріанських реформ. Центральна роль пап на Заході була не лише результатом протистояння зі світською владою, а й підсилювалася завдяки появі нових культурних і духовних структур, таких як університети і жебрацькі ордени.

На цьому тлі функції першості Римського єпископа, властиві йому ще у першому тисячолітті, у середньовіччі кардинально змінилися. Папа брав на себе все більше повноважень, що раніше належали місцевим єпископам. До папи зверталися безпосередньо, і він втручався, коли виникали проблеми у місцевих церквах. Це пояснює, чому тогочасні папи претендували на виконання єпископської функції щодо універсальної Церкви. Усвідомлення відмінностей між завданнями єпископів і предстоятеля було втрачене.

Другий Ліонський і Ферраро-Флорентійський собори також варто розглядати в їхньому історичному контексті. Спроба відновити церковну єдність на Ферраро-Флорентійському соборі зазнала невдачі. Тим не менше, позитивним є те, що порушені на цьому соборі питання становлять програму для діалогу, і що присутні сторони безсумнівно визнавали одне одного Церквою, дискутуючи одне з одним на рівних.

Серед факторів, які призвели до розділення між православними і католиками, окрім догматичних і богослужбових відмінностей, не варто недооцінювати канонічні проблеми. Виникнення паралельних церковних структур пов'язане з усвідомленням конфронтації між обома Церквами, підживлюваної богословськими розходженнями. Лише з появою таких ієрархічних структур схизма між Сходом і Заходом стала доконаним фактом. Оцінка появи паралельних єпископських структур у добу хрестових походів вимагає ретельного історичного дослідження, щоби встановити мету, з якою латинські єпископи поставлялися на Сході.

У цілому, в результаті обговорень стало очевидним, що для розуміння основоположних середньовічних тверджень про папство конче треба враховувати їхній специфічний історичний контекст, їхнє тогочасне значення, а також наслідки. Треба робити розрізнення між практикою першості, зумовленою конкретними історичними обставинами, та її природою. Необхідно віднайти спосіб, в який можна буде подолати деякі позиції минулого та інтегрувати збережені в обох традиціях сутнісні елементи у спільне розуміння першості. Враховуючи зазначені міркування, члени Робочої групи обмінялися думками щодо можливої реалізації першості після відновлення спілкування між Церквами.

Спільна православно-католицька робоча група святого Іринія була заснована 2004-го року у м. Падерборн (Німеччина). Вона складається з 13 православних (з Константинопольського, Антіохійського, Московського, Сербського, Румунського і Болгарського патріархатів, Церков Греції, Польщі, Словаччини і Естонії, а також Православної Церкви Америки) і 13 католицьких богословів (з Австрії, Бельгії, Італії, Нідерландів, Німеччини, Польщі, США і Франції). Друга зустріч робочої групи проходила у листопаді 2005-го року у монастирі Пенделі в Афінах (Греція), а третя – у грудні 2006-го р. у бенедиктинському монастирі Шевтонь (Бельгія).

Наприкінці зустрічі члени Робочої групи помолилися за літургіями у православному і католицькому храмах Белграда. Від імені учасників католицький співголова групи єпископ Маґдебурґа д-р Герхард Файґе (Німеччина) подякував єпископові Бранічевському Ігнатію за гостинність, а також благодійній організації «Реновабіс» і Фонду Конрада Аденауера за фінансову підтримку зустрічі. Планується, що наступна зустріч Робочої групи відбудеться у листопаді 2008-го року у Відні.

